

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

3-2024

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

B.E.Madaliyev	
Talabalarda axboriy-analitik kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari.....	115
N.R.Mansurova	
Zamonaviy oliy ta'limda musiqiy aksiologik yondashuvdan foydalanishning pedagogik asoslari	120
M.M.Maxamadjonova	
Oliy ta'lim talabalarida mediasavodxonlikni shakllantirishning pedagogik ahamiyati.....	129
I.I.Soliyev	
Yangi O'zbekistonda oliy ta'lim muassasalari boshqaruviga xalqaro standartlarni joriy qilish metodologiyasi	132
D.D.Mirzaakbarov	
Koreys tilini mustaqil o'rganishdagi muammolar va ularni bartaraf qilishda zamonaviy texnikaning ro'li	136
A.Y.Axmedov	
Kommunikativ kompetensiya bo'lajak psixologlarning kasbiy rivojlanishining hal qiluvchi omili sifatida	141
N.B.Dusimbetova	
Jurnalistika yo'nalishi talabalari kompetensiyasi: ko'nikma va bilimlarning ahamiyati	146
S.T.Aldasheva	
Mediata'lim vositasida bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarining informatsion-analitik kompetentligini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	151
A.T.Nazarov	
Yangi O'zbekistonda bo'lajak jismoniy tarbiya fani o'qituvchilarini sport turizmiga doir bilimlarini rivojlantirish holati tahlili	154
U.K.Rahmonov	
Bo'lajak tarbiyachilarning estetik kompetentligini rivojlantirishning pedagogik bosqichlari va komponentlari.....	158
A.R.Saydullayeva	
Bo'lajak pedagoglarda gender madaniyatni rivojlantirishning pedagogik mohiyati va psixologik asoslari.....	162
U.Sh.Abduraximova	
Bo'lajak tarjimonlarning lingvomadaniy va kommunikativ kompetentligini rivojlantirish modeli.	168
S.A.Mahmudova	
Bo'lajak pedagoglarning ijtimoiy-kreativ kompetentlik darajasini aniqlashda psixodiagnostik yondashuv va tamoyillardan foydalanish.....	172
J.O.Amirov	
Yosh futbolchilarni koordinatsion qobiliyatlarini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	176
G.T.Xusanova	
Boshlang'ich sinflarda zid ma'noli so'zlar ustida ishlash usullari.....	180
X.O.Pardayeva	
Kredit- modul ta'lim tizimi jahon tajribasi	184
M.Barakayev, M.Nasritdinov	
Ta'limni raqamlashtirish shartitida o'quvchi-talabalarni noxiziq fikrlashga o'rgatish imkoniyatlari.....	191
Sh.O.Aripov	
O'g'il bola tarbiyasi va oilaviy munosabatlarni rivojlanish tendensiyalarining tarixi.....	195
M.M.Mirzakarimova, M.D.Uzoqjonova	
Ekologik ta'lim-tarbiyani takomillashtirish omillari	200
D.T.Nishonova	
Jismoniy tarbiya tizimida sog'lom turmush tarzini shakllantirish yo'llari.....	205
S.T.Xakimov, Sh.Xudoyqulov	
Gimnastika maxsus mashqlari orqali o'quvchilarning jismoniy sifatlarini rivojlanishini kompleks nazorat qilish.....	213
X.X.Abdurahmov	
Yengil atletika mashg'ulotlarida jismoniy sifatlarini rivojlantirish.....	218
M.M.Turg'unov	
Aksiologik yondashuv asosida talabalarni pedagogik faoliyatga tayyorlash metodikasi.....	223

UO'K:371.014.07.159.954.4

KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYA BO'LAJAK PSIXOLOGLARNING KASBIY RIVOJLANISHINING HAL QILUVCHI OMILI SIFATIDA**КОММУНИКАТИВНАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ КАК РЕШАЮЩИЙ ФАКТОР ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ БУДУЩИХ ПСИХОЛОГОВ****COMMUNICATIVE COMPETENCE AS A DETERMINANT FACTOR IN THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE PSYCHOLOGISTS**

Axmedov Akmal Yusufovich
Farg'ona davlat universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqola bo'lajak psixologlarni kommunikativ kompetentligini rivojlanishining nazariy metodologik asoslari va masalalariga bag'ishlangan. So'nggi yillarda mamlakatda psixologiya sohasida pedagog kadrlarni tayyorlash hamda amaliyotchi psixologlar faoliyatini qo'llab-quvvatlashga oid bir qator ishlar amalga oshirilmoqda. Ushbu maqolada ham bo'lajak psixologlarni asosiy kasbiy rivojlanishining asosi bo'lgan kommunikativ kompetensiyasini rivojlantrish masalalari berilgan.

Аннотация

Данная статья посвящена теоретико-методическим основам и вопросам развития коммуникативной компетентности будущих психологов. За последние годы в стране проведен ряд мероприятий в области психологии по подготовке педагогов и поддержке деятельности практикующих психологов. В данной статье также речь идет о развитии коммуникативной компетентности, которая является основой базового профессионального развития будущих психологов.

Abstract

This article is devoted to the theoretical and methodological foundations and issues of the development of communicative competence of future psychologists. In recent years, a number of activities have been carried out in the country in the field of psychology to train pedagogues and support the activities of practicing psychologists. This article also deals with the development of communicative competence, which is the basis of the basic professional development of future psychologists.

Kalit so'zlar: Kommunikativ kompetentlik, psixolog, muloqot, qobiliyat, ko'nikma, malaka, gnostik kompetentsiya, operativ kompetentsiya, operativ kompetentsiya.

Ключевые слова: Коммуникативная компетентность, психолог, общение, способность, умение, компетентность, гностическая компетентность, операциональная компетентность, операциональная компетентность.

Key words: communicative competence, psychologist, communication, ability, skills, competence, gnostic competence, operational competence, operational competence.

KIRISH

Respublikada psixologiya sohasida kadrlarni tayyorlash va psixologik xizmat tizimini takomillashtirish to'g'risida. So'nggi yillarda jamiyatda olib borilayotgan o'zgarishlar qatorida psixologiya sohasida pedagog kadrlarni tayyorlash, amaliyotchi psixologlar faoliyatini qo'llab-quvvatlashga oid bir qator ishlar amalga oshirilmoqda. Hozirgi kunda maktabgacha ta'lim tizimida, xalq ta'limi tizimida pedagog-psixolog kadrlar faoliyat olib bormoqda. Respublikaning oliy ta'lim muassasalarida "Psixologiya" va "Pedagogika va psixologiya" ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari bo'yicha mutaxassislar tayorlanmoqda. Jamiyatimizdagi tub ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar oliy ta'limga noaniq ta'sir ko'rsatdi, bu esa modernizatsiya va taraqqiyotga turtki bo'ldi. Jamiyatning yangi talablari va oliy ta'lim, uning mazmuni, texnologik va tashkiliy tuzilmalari o'rtasidagi qarama-qarshiliklar bosqichma-bosqich bartaraf etilmoqda. Psixologik ta'lim ham jadal rivojlanmoqda. Ta'lim muassasasida psixologning kasbiy faoliyatining an'anaviy turlari psixologik profilaktika, ta'lim, diagnostika, tuzatish va maslahatlarni o'z ichiga oladi. Pedagogik psixologning

faoliyatidagi muvaffaqiyat hal qiluvchi darajada u shakllangan, ma'lum bir tizimda talab qilinadigan fazilatlarga bog'liq.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Kommunikativ kompetensiya kelajakdagi psixologning kasbiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi, chunki psixologiya fan va kasb sifatida odamlarning aloqasi, o'zaro ta'siri va tushunchasi bilan chambarchas bog'liq. Bo'lajak psixolog o'zining kasbiy vazifalarini muvaffaqiyatli bajarish uchun samarali muloqot qilish ko'nikmalari va qobiliyatlariga ega bo'lishi muhimdir.

Kommunikativ kompetensiya nima uchun bo'lajak psixologlarning kasbiy rivojlanishining muhim hal qiluvchi omili ekanligining bir necha jihatlari:

1. Ishonchli munosabatlarni o'rnatish: psixolog mijozlar bilan ishonchli munosabatlarni o'rnatishi kerak, bu hamdardlik, tinglash va tushunish qobiliyatini talab qiladi.

2. Sessiyani samarali boshqarish: yaxshi psixolog turli xil aloqa strategiyalari va ko'nikmalaridan foydalangan holda maslahat va mashg'ulotlarni samarali o'tkazishi kerak

3. Jamoaviy ish: psixolog ko'pincha boshqa mutaxassislar (masalan, psixiatrlar, ijtimoiy ishchilar, o'qituvchilar, talabalar) bilan jamoada ishlaydi, shuning uchun samarali muloqot qilish va hamkorlik qilish imkoniyatiga ega bo'lish muhimdir.

4. Tadqiqot o'tkazish: tadqiqot natijalarini etkazish, maqolalar, taqdimotlar nashr etish va hamkasblar bilan bilim almashish qobiliyati ham psixologning muvaffaqiyatli ishlashi uchun muhimdir.

5. O'z-o'zini bilish va o'zini rivojlantirish: kommunikativ kompetensiya psixologga o'zini, uning motivatsiyasini, hissiyotlarini va munosabatlarini yaxshiroq tushunishga yordam beradi, bu kasbiy rivojlanishning muhim jihati hisoblanadi.

Kommunikativ kompetensiya - bu shaxsning yangiliklarni yoki ma'lumotlarni boshqalar bilan aloqalarini o'rnatish, fikrlarni o'ziga xos kelgan shaklda izohlab berish va muammolarni hal qilishga muqobil ma'naviy quvvatlarni qo'llashga ega bo'lishni ta'minlovchi ko'nikmalar, umumiy malakalar jamiyatidagi muammolarni o'rnatishda asosiy rol o'ynash ko'nikmasidir.

Kommunikativ kompetensiyaning muhim xususiyatlari:

1. So'zlashuv va yozishuvda ishonchlilik: Shaxs yangiliklarni yoki fikrlarni izohlab berishda ishonchli, to'liq va to'g'ri ma'nosizlikni tuzatadigan so'zlar va frazalardan foydalanishi kerak.

2. Tushunchalilik va tushunchali davra: Shaxs muammolarni yoki ma'lumotlarni olib borishda tushunchali davra va ijtimoiy nazoratni saqlashi kerak.

3. Munozarat va axborot almashish: Shaxs yangiliklarni, fikrlarni yoki muammolarni boshqalar bilan munozarat qilish, axborot almashish va unga javob berish umumiy tanasuvlardagi muammolarni yoritadi.

4. Xalqaro kommunikatsiya: Shaxs aloqalarni mustahkamlash uchun xalqaro kommunikatsiyada qo'llashtiriladi, ya'ni, chet el ijtimoiy majlislarida so'zlashadi va mas'uliyatni olib boradi.

5. Ijtimoiy jismoniylik: Shaxs ijtimoiy jismoniylikni saqlashi uchun ko'rinish va harakatlarni qo'llashtirishi kerak. Shuningdek, kommunikativ kompetensiya shaxsning ozodlik, tolerantlik, etik munosabat va boshqalar bilan muloqotda yangiliklarni yoki fikrlarni olib borishida ko'proq foyda keladigan jihatlardan biridir.

Muloqot kompetensiyasi insonning boshqa odamlar bilan samarali muloqot qilish qobiliyatini anglatadi. U o'z fikr va g'oyalarni aniq va tushunarli ifodalash, boshqa odamlarning xabarlarini tushunish va izohlash, tinglash va savollar berish, muloqot uslubini turli vaziyatlar va auditoriyaga moslashtirish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Muloqot qobiliyati insonning shaxsiy va kasbiy hayotida muhim rol o'ynaydi, unga atrofda dunyo bilan muvaffaqiyatli munosabatda bo'lishga yordam beradi.

Bo'lajak psixologlarda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish muammosini o'rganish dolzarb vazifadir, chunki samarali muloqot psixologiya sohasidagi professional ish uchun asosiy ko'nikmalardan biridir. Psixologning muvaffaqiyatli ishlashi uchun kommunikativ kompetensiyaning qaysi jihatlari zarurligini va ularning rivojlanishiga qanday o'qitish usullari yordam berishi mumkinligini o'rganish muhimdir.

Ushbu muammo bo'yicha tadqiqotning ba'zi mumkin bo'lgan yo'llari quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin:

PEDAGOGIKA

1. Psixologiya talabalari o'rtasidagi muloqot qobiliyatlari darajasini tahlil qilish: bo'lajak mutaxassislar o'rtasidagi muloqotning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash uchun so'rovlar, testlar yoki kuzatishlar o'tkazish.

2. Ta'lim dasturining kommunikativ kompetentsiyani shakllantirishga ta'sirini o'rganish: ta'lim muassasalarida muloqot kurslari mazmunini tahlil qilish va ularning samaradorligini baholash.

3. Bo'lajak psixologlarda muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan ta'lim dasturlari va usullarini ishlab chiqish va sinovdan o'tkazish.

4. Talabalarining shaxsiy xususiyatlarining ularning kommunikativ kompetentsiyasiga va mumkin bo'lgan tuzatish strategiyalariga ta'sirini o'rganish.

5. Turli mamlakatlar yoki madaniy kontekstlarda bo'lajak psixologlarning kommunikativ kompetentsiyasini qiyosiy tahlil qilish.

Ushbu muammoni o'rganish bo'lajak psixologlarning kasbiy faoliyatga tayyorgarligini yaxshilashga, psixologiya bo'yicha ta'lim sifatini oshirishga va mutaxassislarning shaxsiyatini rivojlantirishga yordam beradi.

Bo'lajak mutaxassisning kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirish muammosi keng va muhim ahamiyatga ega uning professional ahamiyatli fazilatlarini shakllantirishning murakkab muammosi. Rivojlanish va bu muammoni amalda qo'llash oshirishda katta ahamiyatga ega pedagogik faoliyatning muvaffaqiyat darajasi.

Kompetensiya yondashuvi sharoitida universitet talabalarining kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirish muammosi zamonaviy ta'lim uchun dolzarb va muhimdir. Kompetensiya yondashuvi nafaqat bilimlarni o'zlashtirishni, balki muvaffaqiyatli kasbiy faoliyat uchun zarur bo'lgan ko'nikma va malakalarni rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi.

Bo'lajak psixologlarda kommunikativ kompetentsiyasini samarali shakllantirish uchun quyidagi jihatlarni hisobga olish muhimdir:

1. Ta'limni individuallashtirish: talabalar turli darajadagi muloqot qobiliyatlari va qobiliyatlariga ega, shuning uchun har bir talabaga o'zlarining kommunikativ kompetentsiyalarini individual darajada rivojlantirish imkoniyatini berish kerak.

2. Treningning amaliy yo'nalishi: kommunikativ kompetentsiyani muvaffaqiyatli shakllantirish uchun talabalarga o'z bilimlarini amalda qo'llashga yordam beradigan amaliy topshiriqlar, amaliy tadqiqotlar, aloqa vaziyatlarini simulyasiya qilish kerak.

3. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish: talabalar muloqot sohasida doimiy ravishda takomillashib borish uchun o'zlarining kommunikativ xatti-harakatlarini tahlil qilishni, xato va kamchiliklarni aniqlashni o'rganishlari kerak.

4. Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish: bugungi dunyoda talabalarga veb-seminarlar, onlayn kurslar va treninglar kabi muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradigan ko'plab onlayn resurslar, ilovalar va vositalar mavjud.

5. O'z-o'zini boshqarishni rivojlantirish: talabalar o'z his-tuyg'ularini boshqarishni, stressni boshqarishni, turli xil muloqot holatlariga moslashishni o'rganishlari kerak, bu ham kommunikativ kompetentsiyaning muhim jihati hisoblanadi.

Psixologning kasbiy zaruriy fazilatlaridan biri bu odamlar bilan muvaffaqiyatli muloqot qilish qobiliyati yoki professional kommunikativ kompetentsiyadir. Bu tushunchani birinchi marta A.A. Bodalev fanga kiritgan. U kommunikativ kompetentsiyani ichki resurslar - bilim va ko'nikmalar mavjudligini hisobga olgan holda suhbatdosh bilan samarali muloqot qilish qobiliyati deb tushundi. Shunga o'xshash ta'riflar L.D. Stolyarenko va Yu.M. Jukov tomonidan berilgan bo'lib, kommunikativ kompetentsiya suhbatdoshlar bilan muloqot o'rnatish va qo'llab-quvvatlash qobiliyatidir deb ta'riflagan. Shuningdek kommunikativ kompetentsiya atamasi bo'yicha quyidagi olimlar M.A. Xazanova suhbatdoshning xatti-harakatining bashoratli modelini yaratish va o'z shaxsiy xususiyatlarini tushunish orqali muloqot jarayonini tushunish qobiliyatini; V.N. Kunitsyna kommunikativ kompetentsiyani chuqur muloqot qilish ko'nikmalariga ega bo'lish, ilgari noma'lum ijtimoiy vaziyatlarda tegishli ko'nikmalarni rivojlantirish va o'zini tutish qobiliyati deb tushunadi. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, har bir kishi kommunikativ kompetentsiyani mustaqil ravishda egallashga qodir emas. Aynan uning yetishmasligi tufayli shaxslararo, guruh va ijtimoiy darajalarda hal qilinishi qiyin bo'lgan ko'plab muammolar va nizolar paydo bo'ladi.

Psixologning kommunikativ kompetensiyasi - bu psixologning o'quvchilar, ularning otanalari va hamkasblari bilan o'z kasbiy faoliyati samaradorligini ta'minlaydigan muloqot darajasini o'rnatish va qo'llab-quvvatlash qobiliyati bilan bog'liq bilim, ko'nikma va munosabatlar tizimidir.

Kommunikativ kompetensiya-bo'lajak psixologlarning kasbiy rivojlanishining hal qiluvchi omili sifatida har xil turdagi kasbiy faoliyatni amalga oshirishda yuzaga keladigan kommunikativ vazifalarni samarali hal qilishga tayyorligi va qobiliyatiga mos keladigan murakkab tashkil etilgan kasbiy va shaxsiy ta'limdir. Ushbu kasbiy va shaxsiy ta'lim ushbu kasbiy guruh uchun yuqori funktsional ahamiyatga ega va uni shakllantiradigan vakolatlarni rivojlantirish bilan tavsiflanadi: motivatsion-qiyamatli, gnostik va operatsion.

Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishdagi qiyinchiliklar uning kompetensiyalarining rivojlanish darajasi bo'lajak psixologlarning kasbiy rivojlanishiga qo'yiladigan talablar o'rtasidagi nomuvofiqlikni shakllantirish orqali namoyon bo'ladi. Universitetda o'qish davrida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishdagi eng katta qiyinchiliklar muloqot sohasidagi bilimlarni qo'llash bilan bog'liq kompetensiyalarda yuzaga keladi: motivatsion va qiymat kompetensiyasining shakllanmasligi o'zini istak va qobiliyatning yetishmasligi sifatida namoyon qiladi. Shaxsiy rivojlanish bilan chambarchas bog'liq bo'lgan kommunikativ kompetensiya bo'lajak psixologlarning kasbiy rivojlanish jarayoniga organik ravishda kiradi. Aloqa sohasidagi vakolatlarning rivojlanmaganligi ularning raqobatbardoshlik ko'rsatkichlarining pasayishiga olib keladigan omil hisoblanadi.

Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish bir qator xususiyatlar bilan tavsiflangan dastur yordamida muvaffaqiyatli davom etishi mumkin: uni tashkil etishning bir qator tamoyillariga rioya qilish; kontent komponentlarini amalga oshirishni uzaytirish; murakkablik – bo'lajak psixologlarning professional muloqoti, shaxsiy fazilatlar va muloqot sohasidagi ko'nikmalari haqidagi g'oyalariga ta'siridir.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Psixologning kommunikativ kompetensiyasi murakkab tuzilishga ega bo'lib, u amalga oshiradigan kasbiy harakatlarning mazmuni bilan belgilanadi. Uning tarkibida kompetensiyalarning uchta guruhini ajratish mumkin - motivatsion-qiyamatli, gnostik va operatsion - funktsional yukning mazmuni bo'yicha farqlanadi:

-motivatsion-qiyamatli kompetensiya - psixologning kasbiy faoliyati doirasida kommunikativ o'zaro ta'sirni rag'batlantiradigan qiziqishlar, ehtiyojlar, qiymat yo'nalishlarining kombinatsiyasi;

-gnostik kompetensiya - psixologning kasbiy muloqotining mazmuni va o'ziga xos xususiyatlarini tavsiflovchi bilimlar majmuasi;

-operativ kompetensiya - psixologning zarur kasbiy harakatlar tizimini amalga oshirish qobiliyatini ta'minlaydigan qobiliyat va ko'nikmalar majmuasi; Ushbu vakolatning bir qismi sifatida biz prognostik, reflektiv, tartibga soluvchi va ziddiyatli komponentlardir.

Bo'lajak psixologning kommunikativ malakasi quyidagi ko'nikmalarni o'z ichiga oladi:

-suhbatdoshiga ma'lumot mazmunini to'liq tushuntira olishi

-ijobiy kayfiyat, konstruktiv pozitsiyalardan tanqidiy m'lumotlarni taqdim etish;

-jamiyatida umume'tirof etilgan qadriyatlar, tamoyillar, ideallarga munosabatda bo'lish;

-suhbatdoshining qadr-qimmatini kamsitmaslik, tajovuzkorlik hulq-atvorini namoyon qilmaslik;

-muloqotda o'z nuqtai nazarini yakuniy, ishonchli himoya qilish;

-suhbatdoshning shaxsiy fazilatlariga ta'sir qilmasdan, ma'lumotlarning

mazmuniga, muhokama qilinayotgan mavzuga e'tibor qaratish;

-o'zaro suhbat vaqtini nazorat qilish, suhbatdoshiga o'z fikrlarini erkin bayon qilish imkoniyatini berish;

Psixologning kommunikativ kompetensiyasi quyidagi xususiyatlar bilan tavsiflanadi:

-muloqotga bo'lgan suhbatdosh bilan aniq yo'nalishni belgilab olish;

- maqsadlilik

- xushmuomalalik;

- moslashuvchanligi

- hamkorlikning doimiy tomonidan erishilgan muloqot jarayonining mahsuldorligi

-tajriba (bilim, ko'nikma, odatlar)

- aqliy jarayonlar

- psixologik xususiyatlar

- xarakter

PEDAGOGIKA

- refleksivlik, shaxsiy munosabatlar tizimi
- muloqot qobiliyatlari va qobiliyatlari
- motivatsion ehtiyoj sohasi
- hissiy-irodaviy xususiyatlar
- ijtimoiy qobiliyatlar
- shaxsning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari
- usullari, ko'nikmalari, muloqot va o'zaro ta'sir qilish qobiliyatlari
- ijtimoiy-madaniy normalarni amalga oshirish [5,4]

Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning regressiv tendentsiyalari psixologiya talabalari uchun o'qishning uchinchi yilida ular uchun kasbiy muloqotga bo'lgan talabning ortishi natijasida paydo bo'lishi mumkin, bu esa bo'lajak psixologlarni tayyorlash tizimida shakllantirishga yetarlicha e'tibor bermaslikdir. Bo'lajak psixologlarning kommunikativ kompetensiyasining buzilishi uning barcha tarkibiy qismlari - motivatsion-qiyamatli, gnostik va operativ rivojlanishida kuzatilishi mumkin. Biroq, kommunikativ kompetensiyaning eng keng tarqalgan buzilishlari uning motivatsion-qiyamatli va operatsion vakolatlarini shakllantirishdagi bo'shliqlardir.

XULOSA

Hozirgi kunda globallasuv jarayoni davrida bo'lajak psixologlarning faqat bitta professional kompetensiyaga ega bo'lishi yetarli emas, kommunikativ kompetensiya samarali kasbiy va shaxsiy o'zini-o'zi anglash uchun zarurdir. Kommunikativ kompetensiya psixologning har qanday kasbiy vazifalariga hamroh bo'ladi. Kommunikativ kompetensiyaning rivojlanmaganligi yoki rivojlanishining past darajasi muvaffaqiyatsizlik holatlarining ko'payishiga olib keladi, kasbdan qoniqishni kamaytiradi va kasbiy motivatsiyani pasaytiradi. Ushbu maqolada kommunikativ kompetensiya bo'lajak psixolog mutaxassislarini kasbiy mahoratining asosi sifatida rivojlantirish zarurligi ta'kidlandi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. A.YU.Axmedov. BO'LAJAK PSIXOLOGLARDA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISH MUAMMOSINI O'RGANISHNING NAZARIY ASOSLARI. GALAXY INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL (GIIRJ)(2023)
2. N.A.Muslimov (2007) Kasbiy ta'lim o'qituvchisini kasbiy shakllantirishning nazariy-metodik asoslari: Ped. fanl. dokt. ... diss. T.: - 349 b.
3. N.X.Qo'shvaqto'v (2006) O'quvchilarni milliy-manaviyat qadriyatlarini o'rganish va tayyorlashning pedagogik va kompyuterli asoslari: Ped.fan.nomz. diss. - T.: 2006.
3. Yusufovich, A.A. (2022) BO'LAJAK PEDAGOGLARNING KREATIV KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI. *Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities*, 10(10), 224-227.
4. Yusufovich A. A., & Alisher o'g'li, E. O. (2022). PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL OPPORTUNITIES FOR THE FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE IN FUTURE TEACHERS. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(6), 1157-1161.
5. Yusufovich, A. A. (2022). Developing the communicative competence of future teachers is an effective measurement for self-organization. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 12(1), 302-304.